

Rolnummer 353
Arrest nr. 77/92 van 17 december 1992

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de Militieraad van de provincie Namen bij beslissing van 27 november 1991 in zake Olivier Héger.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit waarnemend voorzitter D. André en waarnemend voorzitter F. Debaedts, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens en Y. de Wasseige, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van waarnemend voorzitter D. André,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *   *

I. *Onderwerp*

Bij beslissing van 27 november 1991 in zake Olivier Héger heeft de Militieraad van de provincie Namen de prejudiciële vraag gesteld of « artikel 12, § 2, tweede lid, van de gecordineerde dienstplichtwetten al dan niet in strijd is met de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet » ?

Bij beschikking van 21 oktober 1992 heeft het Hof de vraag als volgt geherformuleerd : « Schendt artikel 12, § 2, van de gecordineerde dienstplichtwetten, gewijzigd bij de wet van 16 juni 1987, de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Olivier Héger heeft vrijlating van militaire dienst gevraagd op morele grond, zich baserend op de dienst van twee broers : een oudere broer, Denis, behorend tot de lichte van 1990, die zijn dienstplicht heeft vervuld, en een tweelingbroer, Nicolas, die vóór hem geboren is, die, zoals hij, tot de lichte 1991 behoort en die op 1 juli 1991 is ingelijfd.

De aanvraag tot vrijlating werd door Olivier in twee keer ingediend : een eerste keer op 21 maart 1991, toen Nicolas zich had aangeboden in het rekruterings- en selectiecentrum en geschikt voor de militaire dienst was bevonden, maar nog niet was ingelijfd, en een tweede keer op 2 oktober 1991, na die inlijving.

De Militieraad van de provincie Namen was van oordeel dat de dienstplichtige de voorwaarden vervulde die zijn vereist bij artikel 12 van de gecoördineerde dienstplichtwetten maar dat zijn aanvraag niet ontvankelijk was omdat ze was ingediend na 1 januari van het jaar van de lichte waartoe hij behoort (1 januari 1991), uiterste datum die bij artikel 12, § 2, van de gecoördineerde wetten is voorgeschreven voor het indienen van een dergelijke aanvraag.

De Militieraad stelt vast dat de dienstplichtige de vrijlating had kunnen verkrijgen indien de grond voor vrijlating zich vóór die datum had voorgedaan; die uitsluiting, bepaald door de wetgever - die nochtans de andere zonen van eenzelfde gezin waarvan er twee hun dienstplicht hebben vervuld, heeft willen vrijlaten - roept aldus onder de dienstplichtigen een discriminatie in het leven naargelang aan de gronden voor vrijlating vóór of na die datum is voldaan; hij is van mening dat die wetsbepaling op louter administratieve redenen berust, dat zulk een criterium van datum kunstmatig is en dat er geen objectieve en redelijke verantwoording voor bestaat. De Militieraad heeft alle andere argumenten van de dienstplichtige verworpen, geoordeeld dat zij vreemd zijn aan de vraag van de ontvankelijkheid, en aan het Hof de hierboven vermelde prejudiciële vraag gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissing, die op 24 december 1991 ter griffie is ontvangen.

Bij beschikking van 31 december 1991 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet is van de verwijzingsbeslissing kennisgegeven bij op 20 januari 1992 ter post aangetekende brieven, die op 21 januari 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is in het *Belgisch Staatsblad* van 25 januari 1992 bekendgemaakt.

Olivier Héger, die woonplaats heeft gekozen ten kantore van Mr. D. Lagasse, advocaat, Terhulpesteenweg 187, 1170 Brussel, heeft bij op 28 februari 1992 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

De Ministerraad, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, met ambtswoning te 1000 Brussel, Wetstraat 16, heeft bij op 5 maart 1992 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet zijn afschriften van die memoeries overgezonden bij op 12 maart 1992 ter post aangetekende brieven, die op 13 maart 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

De Ministerraad heeft bij op 8 april 1992 ter post aangetekende brief een memorie van antwoord ingediend.

Olivier Héger heeft bij op 9 april 1992 ter post aangetekende brief een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 25 mei 1992 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest dient te worden gewezen, verlengd tot 24 december 1992.

Bij besluit van 15 september 1992 heeft het Hof beslist dat ten gevolge van de inruststelling van voorzitter I. Pétry en de benoeming van de heer J. Wathelet tot voorzitter, rechter Y. de Wasseige in de zetel de plaats zal innemen die oorspronkelijk aan de heer J. Wathelet was toegewezen.

Bij beschikking van 21 oktober 1992 is rechter L.P. Suetens als lid van de zetel en als verslaggever aangewezen ter vervanging van rechter F. Debaedts, lid van de zetel, die de functie van voorzitter vervult als gevolg van de verhindering van voorzitter J. Delva.

Bij beschikking van 21 oktober 1992 heeft het Hof de prejudiciële vraag geherformuleerd, de zaak in gereedheid verklaard en bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 17 november 1992.

Van die beschikking is aan de partijen kennisgegeven en zij zijn, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte gebracht bij op 22 oktober 1992 ter post aangetekende brieven, die op 23 en 26 oktober 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 28 oktober 1992 heeft het Hof de terechtzitting verdaagd naar 19 november 1992.

Van die beschikking is aan de partijen kennisgegeven bij op 30 oktober 1992 ter post aangetekende brieven, die op 3 en 4 november 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 19 november 1992, voorgezeten door rechter D. André, die de functie van voorzitter vervult als gevolg van de inruststelling van voorzitter J. Wathelet :

- zijn verschenen :

. Mr. D. Lagasse en Mr. B. Gribomont, advocaten bij de balie te Brussel, voor Olivier Héger;

- . Mr. M. Verdussen, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Minis terraad;
- hebben de rechters L. François en L.P. Suetens verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. De in het geding zijnde bepalingen

1. Het beginsel van de vrijlating op morele grond als gevolg van de actieve dienst vervuld door twee broers of zusters is ingeschreven in artikel 12, § 1, 4°, van de gecombineerde dienstplichtwetten, dat bepaalt :

« 12. § 1. Van dienst in vreedstijd kan worden vrijgelaten en wordt, wat de duur van de militaire verplichtingen betreft, behandeld zoals de dienstplichtigen van de lopende lichteing :

(...)

4° De ingeschrevene van wie twee broeders of zusters hun werkelijke dienst hebben volbracht.

Worden geacht hun werkelijke dienst te hebben volbracht de broeders of zusters in werkelijke dienst met toepassing van artikel 2bis van deze wetten of van de artikelen 8, § 3, en 10 van de wet van 22 december 1989 betreffende het statuut van de dienstplichtigen, of die, tijdens of na het vervullen van deze dienst, met onbepaald of definitief verlof zijn gezonden, in disponibiteit zijn gesteld, wegens ziekte of lichaamsgebrek op reform zijn gesteld of die in een van deze toestanden zijn overleden.

(...)

Als broederdienst wordt niet beschouwd :

a) het feit dat een broeder de hoedanigheid van militair heeft verkregen in het rekruterings- en selectiecentrum en huiswaarts is gezonden in afwachting van zijn oproeping voor de werkelijke dienststermijn, tenzij hij in deze toestand is overleden;

(...). »

2. De termijnen voor het indienen van een aanvraag om vrijlating op morele grond zijn geregeld bij artikel 20 van die gecoördineerde wetten.

a. Artikel 20, § 1 bepaalt :

« 20. § 1. Moeten, op straffe van niet-ontvankelijkheid, in de vormen, binnen de termijnen en bij de overheden door de Koning bepaald, ingediend worden :

(...)

3° De aanvragen om vrijlating op morele grond; (...). »

b. Artikel 14 van het koninklijk besluit van 30 juli 1987, genomen ter uitvoering van die bepaling, bepaalt :

« 14. § 1. Bij het gemeentebestuur van de militiewoonplaats dienen te worden ingediend in de loop van de maand januari van het jaar vóór dat waarnaar de lichteing waartoe de aanvrager behoort genoemd is :

(...)

2° de aanvraag om vrijlating op morele grond bepaald bij de artikelen 12 en 13 van deze wetten;

(...). »

3. Artikel 12, § 2, dat in de prejudiciële vraag is beoogd, wijkt van die regels af :

« § 2. De ingeschrevene die eerst na het verstrijken van de termijn gesteld voor het indienen van de aanvragen de voorwaarden vervuld gesteld in § 1, 2°, 3° en 4°, of in artikel 13, kan alsnog de vrijlating verkrijgen indien hij zijn aanvraag indient vóór 1 januari van zijn lichtingsjaar.

Wanneer twee broeders tot dezelfde lichte behoren en elk van hen vraagt om de vrijlating te verkrijgen op grond van de dienst van de andere, heeft de jongste de voorrang.»

4. Artikel 20, § 5, tweede lid, bepaalt overigens dat « In de gevallen bepaald bij de artikelen 11, § 1, en 12, § 2, moeten de voorwaarden (...) vervuld zijn op de dag van de indiening van de aanvraag.»

5. De in de Senaat ingediende amendementen die ertoe strekten, in artikel 12, § 2, de datum van 1 januari te vervangen door die van de dag waarop de dienstplichtige zich bij zijn eenheid dient te voegen, zijn verworpen nadat de Minister van Binnenlandse Zaken had verklaard dat « de voorgestelde wijziging van § 2 van artikel 12 van de dienstplichtwetten, in tegenstelling tot hetgeen wordt beweerd, geen grotere discriminatie zal teweegbrengen maar veeleer tot een gelijkwaardiger behandeling van alle dienstplichtigen van een zelfde lichte moet leiden. Aangezien iedere dienstplichtige in werkelijke dienst kan worden geroepen vanaf 1 januari van zijn lichtingsjaar en aanvragen om vrijlating niet meer kunnen worden ingediend na de indiensttreding, is het duidelijk dat de dienstplichtige die zijn actieve dienst op 1 januari heeft moeten aanvatten, ernstig benadeeld wordt ten opzichte van diegene wiens oproeping onder de wapens op een later tijdstip is bepaald. Daarom lijkt het aangewezen 1 januari van het lichtingsjaar als uiterste datum in aanmerking te nemen voor het indienen van aanvragen om vrijlating.» (Senaat, 370 (1985-1986), nr. 3, pp. 30 en 31)

6. Wat de situatie van tweelingbroers betreft, bepalen de gecoördineerde wetten :

« 19. Zo uit de geboorteakten de geboortevorrang tussen tweelingbroeders niet blijkt, wordt hij bepaald naar de volgorde van de inschrijving in de registers van de burgerlijke stand.»

V. In rechte

- A -

Standpunt van Olivier Héger

A.1. Aangezien hij zijn aanvraag om vrijlating op morele grond pas heeft kunnen indienen op een datum waarop die aanvraag als niet-ontvankelijk diende te worden beschouwd, acht Olivier Héger zich slachtoffer van drie discriminaties.

Discriminatie die voortvloeit uit het ontbreken van een wetsbepaling voor het geval waarin broers die tot dezelfde lichting behoren een onderling akkoord hebben

A.1.1. Artikel 12, § 2, tweede lid, van de gecoördineerde wetten regelt enkel het geval van broers die ieder vragen die vrijlating te verkrijgen; in geval van een akkoord onder hen past men daarentegen de algemene regels toe (artikel 12, §§ 1, 4°, en 2, eerste lid, en artikel 20, § 5, tweede lid) die het toekennen van de vrijlating onmogelijk maken vanwege de termijnvoorwaarden die zij vaststellen.

De wet doet aldus een discriminatie ontstaan tussen broers die van dezelfde lichting deel uitmaken naargelang zij het onderling niet eens zijn en ieder van hen op basis van de dienst van de andere vrijlating vraagt te verkrijgen of naargelang er tussen hen een akkoord is.

Door het derde lid van artikel 12, § 2, van de gecoördineerde wetten, dat bepaalt dat « wanneer verscheidene broeders tot dezelfde lichting behoren en de dienst van een dezer door een andere kan worden ingeroepen om vrijlating te bekomen, de oproeping onder de wapens van diegene die erom verzoekt door de Minister van Landsverdediging wordt verdaagd » op te heffen bij de wet van 16 juni 1987, heeft de wetgever, die van oordeel was dat die bepaling overbodig was geworden gelet op het vaststellen van de uiterste datum op 1 januari van het lichtingsjaar, het onderling akkoord tussen broers of zusters die tot dezelfde lichting behoren, dus bestraft.

Discriminatie die voortvloeit uit het feit dat twee broers tot eenzelfde lichting behoren

A.1.2. Door de vereiste dat aan de grond voor vrijlating (de inlijving van broers of zusters) vóór 1 januari moet zijn voldaan, doen de artikelen 12, § 1, 4° en 20, § 3 en § 5, tweede lid, van de gecoördineerde wetten een discriminatie ontstaan tussen broers of zusters naargelang zij al dan niet van dezelfde lichting deel uitmaken, aangezien zij niet in dezelfde mate de vrijlating genieten naargelang de gronden voor vrijlating zijn vervuld vóór of na 1 januari van het lichtingsjaar waartoe zij behoren.

De wil van de wetgever, die nochtans de bedoeling had vrijlating toe te kennen aan de zonen van eenzelfde gezin waarvan twee andere zonen hun dienstplicht hebben vervuld en daarbij beoogde de gelijkheid onder de jongeren beter te verzekeren, wordt dus door louter administratieve noodwendigheden gedwarsboomd.

Discriminatie die voortvloeit uit de wijziging van artikel 12, § 2, bij de wet van 16 juni 1987

A.1.3. In de redactie die artikel 12, § 2, had vóór de wet van 16 juni 1987,

- kon de dienstplichtige zijn aanvraag om vrijlating indienen tot de datum waarop hij zich bij zijn eenheid diende te voegen ingeval hij, na het verstrijken van de termijn voor het indienen van de aanvragen om vrijlating, de voorwaarden voor het verkrijgen van een vrijlating vervulde (eerste lid);
- kon de Minister van Landsverdediging, wanneer broers tot dezelfde lichting behoorden en de dienst van één van hen door een andere kon worden aangevoerd om vrijlating te verkrijgen, de oproeping onder de wapens van diegene die erom verzocht, verdagen (derde lid).

Door te eisen dat de aanvragen worden ingediend vóór 1 januari van het lichtingsjaar, roept de wet van 16

juni 1987 een onderscheid onder de ingeschrevenen in het leven, naargelang hun geval door het oude artikel 12, § 2, eerste lid, of door het nieuwe artikel 12, § 2, eerste lid, wordt geregeld.

Weliswaar roept, volgens de rechtspraak van het Hof, de inwerkingtreding van een wet een onderscheid in het leven tussen de situaties die zij regelt en de situaties die zij niet regelt. Maar ten deze is dat onderscheid discriminerend : de wetgever, die de coherentie van de wetsbepalingen wilde verzekeren door de uiterste datum voor het indienen van de beoogde aanvragen om vrijlating op 1 januari vast te stellen, naar analogie van wat is voorgeschreven voor de andere dienstplichtigen, heeft degenen die tot dezelfde lichting behoren van die vrijlating uitgesloten.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. Uit de motivering van de beslissing van de Militieraad blijkt dat de prejudiciële vraag handelt over het eerste lid en niet over het tweede lid van artikel 12, § 2, van de gecoördineerde dienstplichtwetten. Het is aangewezen die vraag te herformuleren.

A.2.2. Artikel 12, § 2, eerste lid, vormt - ten voordele van de aanvragers van vrijlating - een afwijking van de regel die is vastgesteld bij artikel 14, § 1, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit van 30 juli 1987 tot uitvoering van de gecoördineerde dienstplichtwetten, krachtens hetwelk de termijn voor het indienen van de aanvragen verstrijkt op 31 januari van het jaar vóór dat waarnaar de lichting waartoe de aanvrager behoort, genoemd is, en hem toestaat zijn aanvraag in te dienen tot 31 december van dat jaar.

A.2.3. Aangezien Olivier Héger zijn aanvraag op 19 maart 1991 heeft ingediend en zijn broer Nicolas op 1 juli 1991 is ingelijfd, is het duidelijk dat de bepaling waarover de prejudiciële vraag handelt, niet van toepassing kan zijn op de aanvraag om vrijlating vermits er geen « broerdienst » kan zijn vóór de inlijving van die broer (artikel 12, § 1, 4°, vierde lid, a).

Wat de toepasbaarheid betreft, verwijst de Ministerraad niettemin naar de arresten nr. 41/91 (B.2.1) en nr. 23/91 (B.1) en verklaart hij zich naar het oordeel van het Hof te gedragen.

A.2.4. Die vrijlating, waarvoor een langere termijn voor het indienen van de aanvraag is vastgesteld (cf. hierboven A.2.2), vormt een uitzondering op het beginsel van de verplichte militaire dienst.

In 1987 heeft de wetgever zijn doelstellingen - de gelijkheid onder de jongeren beter verzekeren, rekening houden met de inspanning die aan de gezinnen wordt gevraagd op het vlak van de dienstplicht, en het kind van een groot gezin zoals vroeger de kans geven een vrijlating te verkrijgen - in overeenstemming moeten brengen met, onder meer, de vereisten van de organisatie en de werking van de militaire dienst, zoals de noodzaak om de lichting - het totale aantal van de dienstplichtigen die het contingent vormen - vast te stellen uiterlijk op 1 januari van het jaar van die lichting, zonder dat aantal voortdurend te wijzigen. Die kalendervereiste komt meermaals in de reglementering voor (artikel 20, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten en de artikelen 16, § 2, en 18, § 1, van het voormeld koninklijk besluit van 30 juli 1987) en veroorzaakt, inzonderheid in de in het geding zijnde bepaling, een onderscheid onder de ingeschrevenen naargelang van de datum waarop de voorwaarde voor vrijlating wordt vervuld.

Die vereisten gelden voor iedereen op dezelfde manier, ook al heeft de wetgever toegegeven dat zij in een aantal gevallen terzijde geschoven kunnen worden (artikel 11, § 1, van de gecoördineerde wetten).

Aangezien een subjectief recht betrekkelijk is, kan het afhankelijk worden gesteld van voorwaarden of modaliteiten, zoals termijnen.

Die zijn niet voor kritiek vatbaar indien zij niet kunstmatig zijn; dat is het geval voor de termijn die door de in het geding zijnde bepaling is vastgesteld, aangezien hij objectief en redelijk kan worden verantwoord.

Antwoord van Olivier Héger

A.3.1. In tegenstelling met wat de Ministerraad beweert, beoogt de prejudiciële vraag niet alleen artikel 12, § 2, eerste lid, van de gecoördineerde wetten : het is paragraaf 2 in zijn geheel die een discriminatie onder de ingeschrevenen in het leven roept; die paragraaf moet in zijn geheel worden geschrapt ten voordele van het oude

artikel 12, § 2, dat de ingeschrevene de mogelijkheid bood zijn aanvraag in te dienen tot de datum waarop hij zich bij zijn eenheid diende te voegen (en niet, zoals onder de nieuwe bepaling, tot 1 januari van het lichtingsjaar) en dat de Minister van Landsverdediging toestond, wanneer verscheidene broers tot dezelfde lichting behoorden en de dienst van één van hen door de andere kon worden aangevoerd om vrijlating te verkrijgen, de oproeping onder de wapens van diegene die erom verzocht, te verdagen; op die manier was er, in tegenstelling met de nieuwe bepaling, een regeling voor het geval waarin twee broers die tot dezelfde lichting behoorden, het onderling eens waren over de vraag wie van hen zijn militaire dienst zou vervullen.

A.3.2.1. In tegenstelling met wat de Ministerraad beweert, is de termijn voor het indienen van de aanvragen om vrijlating dus niet verlengd.

De keuze van de datum van 1 januari is in de parlementaire voorbereiding van de wet van 16 januari 1987 slechts gemotiveerd door de analogie met wat is voorgeschreven voor de andere dienstplichtigen, aangezien de datum van 1 januari, vermeld in artikel 20, § 3, enkel is verantwoord door de zorg om elke discriminatie onder dienstplichtigen van dezelfde lichting te vermijden. Het argument van de Ministerraad - de vereisten van de vorming van het contingent - is dus nooit aangevoerd om de opheffing van de oude bepaling te verantwoorden.

A.3.2.2. De gevallen van broers die het vooraf onderling eens zijn, kunnen trouwens niet zo talrijk zijn dat zij die organisatie in het gedrang brengen, te meer daar ten aanzien van de datum van 1 januari geen kritiek mogelijk zou zijn, mocht worden aangenomen dat de grondvoorwaarde (actieve dienst van een tweede broer) niet op die datum moet zijn vervuld maar dat een akkoord onder broers zou kunnen worden aangevoerd.

A.3.2.3. Gesteld dat zij kan worden verantwoord door een doelstelling van administratieve vereenvoudiging, lijkt de discriminatie die is teweeggebracht onder broers die tot dezelfde lichting behoren naargelang zij al dan niet vooraf een akkoord hebben - dus naargelang de wet hun geval al dan niet geregeld heeft - onevenredig met het nagestreefde doel dat er onder meer in zou bestaan de kinderen van grote gezinnen de mogelijkheid te bieden vrijlating te verkrijgen zoals in het verleden.

A.3.3. Voor het overige wordt naar de eerste memorie verwezen.

Antwoord van de Ministerraad

A.4.1. Artikel 12, § 2, tweede lid, van de gecoördineerde dienstplichtwetten lijkt niet het onderwerp van de prejudiciële vraag te zijn. Maar het toont aan dat het eerste lid niet kan leiden tot een discriminatie tussen twee broers die tot dezelfde lichting behoren.

A.4.2.1. Olivier Héger, die jonger is dan zijn tweelingbroer, geniet sedert zijn geboorte het recht te worden vrijgelaten van militaire dienst, onverminderd de uitoefening van actieve dienst van zijn broer. Daardoor wijkt artikel 12, § 2, tweede lid, enigszins af van artikel 12, § 1, 4°, van de gecoördineerde dienstplichtwetten. Hij kon dus vanaf 1 januari 1990 die vrijlating vragen.

A.4.2.2. Hij legt artikel 12, § 2, tweede lid, echter verkeerd uit : dat artikel staat twee broers niet toe het onderling eens te zijn over het toekennen van de vrijlating; daaruit het omgekeerde afleiden zou trouwens discriminerend zijn tegenover andere broers die niet tot dezelfde lichting behoren en die dat recht niet hebben.

In werkelijkheid staat die bepaling toe, hetzij aan de jongste van twee broers die tot dezelfde lichting behoren, een vrijlating te verkrijgen, hetzij aan beiden, via de woorden « en elk van hen vraagt om de vrijlating te verkrijgen op grond van de dienst van de andere », van die vrijlating af te zien en alle twee hun militaire dienst te vervullen. Aangezien zulks niet de keuze is van de betrokkenen, kan de jongste de vrijlating verkrijgen, voor zover hij de aanvraag binnen de bij de wet voorgeschreven termijn indient.

Er is dus geen hiaat in de wet, en derhalve geen discriminatie die uit een dergelijke leemte zou voortvloeien : de wetgever staat een akkoord onder twee broers slechts toe in zoverre het ertoe leidt dat zij beiden hun militaire dienst vervullen.

A.4.3. De tweede discriminatie, die door Olivier Héger wordt aangevoerd, is niet gegrond : aangezien het feit als jongste te worden geboren het recht op vrijlating doet ontstaan, kan aan de grond voor die vrijlating worden voldaan uiterlijk op 1 januari van het lichtingsjaar, zelfs al behoren de twee broers tot dezelfde lichting.

A.4.4. Inzake de derde discriminatie die door Olivier Héger is aangevoerd, dient te worden verwezen naar de memorie van de Ministerraad : de datum van 1 januari strekt ertoe het streven naar gelijkheid te verzoenen met de vereisten van de vorming van het contingent.

- B -

Ten aanzien van de toepasselijkheid van de in het geding zijnde bepaling

B.1. Enkel de rechter die de prejudiciële vraag heeft gesteld, kan uitspraak doen over de toepasselijkheid van een voor hem aangevoerde norm. Bijgevolg dient de vraag (A.2.3) of de bepaling waarop de prejudiciële vraag betrekking heeft al dan niet van toepassing is op de zaak die voor de Militieraad is gebracht, buiten de debatten voor het Hof te blijven.

Ten gronde

B.2. Uit artikel 12, § 2, eerste lid, van de gecoördineerde dienstplichtwetten, *juncto* artikel 20, § 5, van dezelfde wetten, vloeit voort dat de aanvraag om vrijlating « op morele grond », gebaseerd op de militaire dienst vervuld door twee broers, moet worden ingediend vóór 1 januari van het jaar van de lichterding waarvan de aanvrager deel uitmaakt (artikel 12, § 2, eerste lid) en dat de voorwaarde voor vrijlating (militaire dienst vervuld of aangevat door twee broers) op die datum moet zijn vervuld (artikel 20, § 5, tweede lid).

Mochten alleen die bepalingen in aanmerking te nemen zijn, dan zou eruit voortvloeien dat van twee broers die tot dezelfde lichterding behoren, één nooit vrijlating zou kunnen verkrijgen op basis van de militaire dienst van de andere, aangezien de militaire verplichtingen van die laatstgenoemde precies pas beginnen op de voormelde datum van 1 januari (artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde dienstplichtwetten). Dat gevolg wordt vermeden door artikel 12, § 2, tweede lid : wanneer twee broers tot dezelfde lichterding behoren, heeft de jongste de voorrang. Dat geldt evenwel slechts op voorwaarde dat ieder van hen vraagt vrijlating te verkrijgen op basis van de dienst van de andere. Wanneer één van twee broers die tot dezelfde lichterding behoren, vrijlating vraagt en de andere niet, dan staat artikel 12, § 2, tweede lid, niet toe die vrijlating toe te kennen. In dat geval blijven de in de eerste paragraaf van B.2 aangehaalde algemene regels van toepassing.

Ten aanzien van de voorwaarden voor het toekennen van die vrijlating, behandelen de gecoördineerde dienstplichtwetten de broers die tot eenzelfde lichte behoren en een dergelijke vrijlating kunnen verkrijgen, dus verschillend naargelang allen of slechts sommigen van hen vragen die vrijlating te verkrijgen.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de bestreden maatregel en met de aard van de in het geding zijnde beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Wanneer de wetgever de regels vaststelt betreffende het toekennen van vrijlatingen «op morele grond », kan hij de voorwaarden daartoe op min of meer ruime wijze bepalen, onder meer rekening houdend met de internationale verplichtingen van België of de vereisten van een goede organisatie van het contingent. Het is toelaatbaar dat het bestaan van een situatie die een vrijlating verantwoordt - het feit dat twee kinderen van eenzelfde gezin reeds onder de wapens zijn geroepen - na een bepaalde termijn niet meer in overweging kan worden genomen. In die zin is het bepalen van een termijn voor het indienen van de aanvragen om vrijlating op zich geen maatregel die onbestaanbaar is met de regels van de gelijkheid van de Belgen voor de wet en de niet-discriminatie.

Het stelsel van de vrijlatingen zodanig regelen dat daaruit volgt dat de jongste van twee broers die tot dezelfde lichte behoren, dat voordeel kan genieten, maar op voorwaarde dat de oudste het ook heeft gevraagd, roept daarentegen, door die laatste voorwaarde, een discriminatie in het leven bij een bepaalde categorie van aanvragers naargelang een oudere broer al dan niet een formaliteit heeft vervuld die niet in verband staat met de door de wetgever beoogde doelstellingen.

De in het geding zijnde bepaling schendt dus in haar tweede lid de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Om die redenen,

Het Hof

zegt voor recht

Artikel 12, § 2, eerste lid, van de dienstplichtwetten, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 april 1962, schendt de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet niet.

Artikel 12, § 2, tweede lid, van de dienstplichtwetten, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 april 1962, schendt de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 december 1992.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

H. Van der Zwalmen

D. André